

застосуванні умови DAT, сторонам рекомендується найбільш точно визначити термінал і, по можливості, певний пункт на терміналі в узгодженому порту або місці призначення, оскільки ризику до цього пункту несе продавець. Продавцю рекомендується забезпечити договори перевезення, в яких точно відбитий такий вибір. DDP покладає на продавця максимальні обов'язки.

Література

1. Silvia Dugan, Iuliana Talmaciu. *Influence of the Changes Brought by INCOTERMS 2010 to International Trade* // "Ovidius" University Annals, Economic Sciences Series, Volume XII, Issue 1, 2012.– Ovidius University Press, 2012, ISSN 1582-9383. – P.41-46.

2. Офіційний сайт «ІНКОТЕРМС-2010» в Україні [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.incoterms.zed.ua>.

3. Офіційний сайт Асоціації експортерів і імпортерів «ЗЕД» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.zed.com.ua/ua/index.php?id=5>.

Олександра ЛИННИК
Львівська комерційна академія

ВПЛИВ ЗОВНІШНЬОГО БОРГУ НА ВАРТІСТЬ КРЕДИТНИХ РЕСУРСІВ

Питання впливу зовнішнього боргу на відсоткову ставку набуло особливої ваги в останні посткризові роки з огляду на колосальне зростання боргових зобов'язань розвинутих країн Європи та США.

Вищі відсоткові ставки, спричинені надмірною державною заборгованістю, можуть знижувати інвестиції, пригнічувати споживання через ефект добробуту, уповільнюючи таким чином темпи економічного росту [1, с. 83]. Досліджуючи ситуацію у Німеччині, Італії та США протягом 1983-2003 рр., П. Пісані, Р. Страух та М. Кремер знаходять, що в усіх випадках акумуляція державного боргу (у відсотках до ВВП) веде до зростання відсоткових ставок [2].

Схожі результати отримують К. Рогофф, К.М. Рейнхарт та В.Р. Рейнхарт, які на основі дослідження 26 країн виявили прямий зв'язок впливу державного боргу на відсоткову ставку у 15 випадках. У решти реальні відсоткові ставки були нижчими або залишалися незмінними [3, с.3].

Як зазначає О. Боришкевич, для сучасного «світу споживання» не притаманно використання капіталу для отримання доходу, з якого будуть погашатися борги та відсотки за ними. Вищі процентні ставки, поряд з вищим темпом зростання ВВП і поліпшенням умов торгівлі, слугували сприятливим тлом для припливу капіталу [4, с. 41], але за умови відпливу капіталу ця перевага стає вагомим недоліком. Обслуговування зовнішнього боргу позначається підвищенням процентної ставки внаслідок або зменшення пропозиції грошової маси (фіксований обмінний курс), або знецінення грошової одиниці (плаваючий обмінний курс).

Якщо для США, країн Єврозони та Японії в 2008-2010 рр. акумуляція державного боргу полегшувалася низькими процентними ставками, то в Україні ставки залишилися екстремально високими, що істотно підвищує ризики втрати самодостатності державного боргу.

Т. Богдан [5, с. 18] встановила, що зростання абсолютної та відносної вартості державного боргу стає рушійною силою підвищення загального рівня відсоткових ставок в Україні. Такий висновок означає, що сумарний ефект від обслуговування державного боргу, який має вагому зовнішню компоненту, та супутнього підвищення премії від ризику переважає над сприятливим зниженням процентної ставки при надходженні іноземних запозичень. Можна сперечатися, чи для українських умов саме «грошовий голод» є головною причиною подорожчання кредитних ресурсів, але не викликає серйозних заперечень висновок, що акумуляція зовнішньої заборгованості – це чинник підвищення процентної ставки.

Рис. 1. Вплив акумуляції державного боргу на процентну ставку

Література

1. Engen M.E. *Federal Government Debt and Interest Rates* / Eric M. Engen, R. Glenn Hubbard // *NBER Macroeconomics Annual*. – MIT Press, 2004. – Vol.19. – P. 83 – 160.
2. Paesani P., Strauch R., Kremer M. *Public debt and long-term interest rates (the case of Germany, Italy and the USA)*. Working Paper No. 756. – Washington: World Bank, 2006. – 48 p.
3. Reinhart C. M., Reinhart V. R., Rogoff K. S. *Debt Overhangs: Past and Present*. NBER Working Paper No. 18015. – Washington: NBER, 2012. – 28 p.
4. Боришкевич, О. Міжнародний рух капіталу та проблеми зовнішньої заборгованості / О.Боришкевич // *Вісник Національного банку України*. – 2012. – № 10. – С. 40-47.
5. Богдан Т. *Визначальні фактори впливу на рівень відсоткових ставок за ОВДП та економетричні моделі відсоткових ставок* / Т. Богдан // *Вісник Національного банку України*. – 2012. – № 11. – С. 17-25.

Ігор ЛІЩИНСЬКИЙ

Тернопільський національний економічний університет

НОВІТНІЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ПОРЯДОК – ЧЕРГОВА УТОПІЯ ЧИ ОБ’ЄКТИВНА НЕОБХІДНІСТЬ

Сучасна глобалізована світова економічна система характеризується нерозривним зв’язком між усіма її елементами – сьогодні жодна країна не може існувати в умовах абсолютної автаркії. Проте міжнародний поділ праці та міжнародна кооперація породжують не лише вигоди, які пов’язані із більш ефективним використанням ресурсів в інтернаціоналізованих процесах виробництва, розподілу, обміну та споживання, вони також несуть небезпеку наростання суперечностей та конфліктів у відносинах між державами.

XXI століття очікує протиборство двох потужних сил: національної бюрократії (і всього, що за нею стоїть) та глобальної економічної системи. Навряд чи справдяться прогнози повної втрати державами власного суверенітету на користь наднаціональних або міжнародних утворень. Яким